

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. I. De Indissolubilitate Matrimonij quoad Vinculum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

TITULUS XIX.

De Divortijs.

Instituta, & legitime probata Matrimonij accusatione, proceditur ad Divortium, & dissolutionem illius. Quam autem potest de duplici dissolutione, quoad vinculum, & quoad thorum. Dissolutio Matrimonij quoad vinculum duplici modo fieri potest: uno, cum dissolvitur vinculum Matrimonij

rite contracti, altero, cum invalide contracti nullitas declaratur. Similiter etiam dissolutio Matrimonij quoad thorum, & cohabitationem duplex est, perpetua, & temporanea: hinc tribus §§. presentis Tituli tractatio concludetur.

§. I.

De Indissolubilitate Matrimonij quoad Vinculum.

S U M M A R I U M.

1. 2. Differentia circa insolubilitatem Matrimonij inter Jus Civile, & Canonicum.
3. 4. 5. 6. Inducta est insolubilitas hæc Jure naturali, supposita institutione Divina.
7. 8. 9. 10. 11. In Lege Mosaica permissus olim erat Hebraei Libellus repudij.
12. 13. 14. Et extendebatur hoc etiam ad cæteras Gentes.
15. 16. 17. Nunc Libellus hic antiquatus est.
18. 19. 20. An dissolvi defacto possint Matrimonia Infidelium semel legitime contracta?
21. 22. 23. Quid dicendum, quando duo fideles conjuges ad Paganismum, vel Judæismum transeunt, & unus postea redit ad Fidem, alter in Infidelitate permanet?
24. 25. 26. 27. An Matrimonium hoc ipso dissolvatur per hoc, quod infidelis conjugis nolit cohabitare conjugi converso ad fidem?
28. 29. An etiam infidelis, altero conjugum ad fidem converso, Matrimonium aliud inire possit?
30. &c. An licite hoc possit?
31. &c. An conversus ad fidem ad alias nuptias transire possit, si aliter conjugis converti quidem nolit, cohabitare tamen converso sine injuria Creatoris velit?
32. &c. An conversus ingredi Religionem, vel Ordines sacros possit suscipere?
33. An, & quibus casibus solvi possit Matrimonium ratum fidelium?
34. An solvi etiam possit Dispensatione Pontificia?
35. Fundamenta Sententiæ negantis.
36. Deciditur pro affirmativa.
37. 38. 39. Argumenta istius.
40. Solvuntur Objectiones.
41. An valida sit Dispensatio, in Matrimonio rato à Papa indulta, si illam sine justa causa indulerit?
42. An existente justa causa, ad dispensandum requiratur mutuus conjugum consensus?
43. &c. Que sint justæ causæ ad dandam, & impetrandam hanc Dispensationem?
44. &c. Utrum Pontifex dispensare possit in Matrimonio infidelium conversorum ad fidem, si post Baptismum non supervenerit nova consummatio.
45. An præter Professionem Religiosam, & Dispensationem apostolicam ex alijs causis dissolvi Matrimonium ratum possit?
46. Quanta sit insolubilitas Matrimonij fidelium consummati?
47. An insolubilia sint conjugia, quæ inveniuntur ab Hereticis nostri temporis cum inter se, tum cum Orthodoxis?
48. &c. Argumenta Sententiæ negativæ.
49. 50. 51. Respondetur cum distinctione.
52. 53. Corollaria.
54. &c. Solvuntur Argumenta opposita.
55. An in Lege Evangelica vinculum Matrimonij fidelium consummati dissolvi possit ex causa adulterij, à conjugum altero perpetrati?
56. &c. Argumenta Heterodoxæ Sententiæ.
57. &c. Propugnatur Sententiæ negans Catholicæ.
58. &c. Objecta solvuntur.
59. &c. Quid requiratur, ut Matrimonium si-ve ratum, si-ve consummatum, contractum cum Impedimento dirimente, dissolvatur quoad vinculum?

Queritur I. An, & quomodo Matrimonij valide contracti vinculum sit indissolubile? R. Dissident in hoc Jus Civile, & Canonicum; nam Jure Civili Matrimonium, semel legitime inter aliquos contractum, verè, & omnino dirimi potuit etiam

quoad vinculum solo utriusque consensu, vel etiam alterius tantum voluntate, civibus tamen Romanis septem adhibitis, hac verborum formulâ, *Tuas res tibi habeto, vel Tuas res tibi agito*. Idque fiebat vel inter presentes, vel inter absentes, videlicet per

Libellum Repudij l. *divortium* 2. l. *nullum* 9. & passim ff. b. tit. donec Theodosius, & Valentinianus Imp. Christiani ad certas causas divortium restrinxerunt, quæ recensentur l. *consensu* 8. c. de repudijs. Verùm & illarum postea plerasque Justinianus sustulit, ut videre est in *Novell.* 117. c. 8.

Hodie in causis Divortij Jus Civile sequi Leges Juris Canonici debet, ex cujus declaratione Matrimonium, legitime semel contractum, superflite utroque conjuge, quoad vinculum dissolvi nequit, nisi tribus ex causis, scilicet per conversionem unius ad Fidem Catholicam, Professione Religiosa, & Dispensatione Apostolica, de quibus *infra*: in quo discedit à natura cæterorum Contractuum, quorum obligationes variè, & faciliè tolli possunt. Nec immeritò; nam idipsum indicant verba Servatoris: *Quod DEUS conjunxit, homo non separet.* Math. 19. v. 6. & ipsa Matrimonij Definitio, quæ dicitur, quòd sit maris, ac familiaris conjunctio individuum vitæ consuetudinem continens, ut dictum est *suprà* Tit. 1. n. 225.

Dub. 1. à quo Jure indissolubilitas hæc descendat? Non conveniunt DD. nam aliqui adscribunt illam soli Juri naturali; alij soli Divino positivo; quidam utriusque; nonnulli distinguunt, & Matrimonij consummati quidem indissolubilitatem tribuunt Juri naturali, & Divino, Rati autem refundunt in Jus Ecclesiasticum. Melius sentiunt, qui dicunt, connubiorum indissolubilitatem quidem aliquo modo fundari in Jure naturali, non tamen ex illo solo competere, sed eo Jure primùm induci, supposita institutione Divina. Hæc Sententia cæteris præferri meretur; quia quantum fieri potest, dissidentes DD. opiniones in concordiam redigit.

Dixi 1. *Indissolubilitatem istam aliquo modo fundari in Jure nature.* Est exploratum apud Catholicos, neque istorum Doctor aliquis faciliè hoc inficiabitur. Ratio est, quia Matrimonium ex sua natura exigit amorem mutuam conjugum, & tendit ad procreationem, rectamque educationem prolis, atque institutionem ejusdem congruentem Reip. atqui ad hæc perpetuitas, & indissolubilitas Matrimonij plurimum confert; ergo &c.

Dixi 2. *Indissolubilitatem istam non competere Matrimonio ex solo Jure naturali.* Ita Sanch. l. 2. de Matr. D. 13. n. 7. Conink D. 24. à n. 19. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 1. Perez. de Matr. D. 20. sect. 2. n. 4. Pishing tit. de Sponsal. §. Matr. n. 139. Wiestner hic n. 4. Ratio est, quia Jus naturale semper idem est, & immutatum manet, ita, ut actus, qui illo Jure sunt absolute illiciti, nullo unquam casu evadere possint liciti. Sed §. *naturalia* 11. Inst. de I. N. G. §. C. atqui Matrimonij dissolutio non est, nec

fuit omni casu illicita; nam ante Legem Evangelicam apud Judæos ob rationabilem causam dissolvi Matrimonium consummatum poterat etiam quoad vinculum per Libellum repudij, ut dicitur *infra* n. 7. & aperte colligitur ex *Deut.* 24. pr. post Legem Evangelicam autem dissolvi potest, quando unus tantum conjugum Infidelium ad Fidem convertitur, ut dictum est *suprà* n. 2. & pluribus explicabitur n. 20. *Conf.* quia spectato præcisè Matrimonio, ut est in naturæ officium, vel in remedium concupiscentiæ institutum, non apparet ratio efficax, cur dimitti à marito non possit uxor ex gravissima causa v. g. sterilitatis, lepræ, aut alterius infirmitatis, quæ debiti redditionem aut impossibilem, aut difficillimam reddat.

Dixi 3. *Supposita institutione Divina, insolubilitatem Matrimonij induci Jure naturali.* Ita Conink D. 24. n. 24. Perez sect. 2. cit. n. 6. Wiestner l. cit. n. 8. Ratio est, quia Juri naturali adversatur concessio usus rei alienæ invito Domino, aut alio modo, quam ab illo permissum sit; atqui DEUS est corporis, & membrorum in corpore humano dominus, & dum conjugium instituit, permittit quidem illorum usum ad actus ex se aptos ad generationem prolis in alterum transferri, sed non nisi per nexum insolubilem, ut patet ex illo *Matth.* 9. v. 6. *Quod DEUS conjunxit, homo non separet.* & declaratur *can. sunt qui* 19. pr. *caus.* 27. q. 2. c. *debitum* 5. de Bigam. c. un. de *Vot.* in 6. & in duabus Synodiis Oecumenicis, Florent. in *Decret. Union.* §. *septimum*, & *Trid. sess.* 24. pr. *conf.* ij, qui suorum corporum mutuam usum ad hujusmodi actus solum temporaneum transferunt, illis aliter utuntur, quam à Deo sit ipsis concessum; igitur peccant contra Jus naturale.

Dub. 2. An Matrimonium insolubile fuerit etiam in Lege veteri? n. distinguendo inter Legem naturæ, & scriptam, seu Mosaicam. In *Lege nature* fuit insolubile, ut patet ex illo Christi Domini, Phariseis, de uxoris dimittendæ licentia sciſcitantibus, inter alia reponentis: *Ab initio autem non fuit sic.* *Matth.* 19. At in *Lege scripta*, seu *Mosaiica* viris Hebrææ Gentis Dispensatione Divina permissum fuit Repudium uxorum suarum, ut habetur *Deut.* 24. v. 1. Hoc certum.

Controversia est, an Repudium istud uxorum Judæis licitum, an verò solum ad majora mala excludenda toleratum fuerit, vinculo Matrimonij adhuc manente. Hoc secundum affirmat S. Hieron. l. 1. *comment.* in *Matth.* c. 5. & l. 3. c. 19. Lyran. in *Deut.* c. 24. cit. post pr. Magister in 4. *dist.* 33. S. Bonav. *ibid.* art. 1. q. 1. Sot. q. 2. art. 2. *concl.* 2. Innoc. in c. *gaudemus* 3. b. tit. n. 1. Host. *ibid.* V. qui autem, Alex. de Nevo V. cit. n. 5. Tiraquell. l. 9. *connub.* n. 5. Covar. p. 2. de *Sponsal.* c. 7. §. 4. n. 4. Navar. de

de convers. Insid. conf. 3. fin. Tholof. Syn-
tagm. l. 9. c. 16. n. 1. Beyrlinch tom. 2. theatr.
V. divortium, & V. Matrimonium. Mo-
ventur præcipue verbis Christi, Quoniam
Moyfes ad duritiam cordis vestri permittit vobis
dimittere uxores vestras: quibus verbis, ut
c. gaudemus cit. v. qui autem discretè dicitur,
Repudium Hebræorum à Christo Domino
reprobatur fuit; atqui reprobatur non
fuisse, si illis fuisset licitum; ergo &c.

9 Sed verius est, Repudium Hebræis,
ex Dispensatione Divina, modò justa ex
causa fuisset factum, fuisse licitum. Ita
S. Thom. 1. 2. q. 102. art. 5. ad 3. Abb.
in c. gaudemus cit. n. 10. Durand. in 4. dist. 33.
q. 3. art. 1. n. 7. Palud. ibid. q. 1. art. 2. n.
28. Abulens. in Matth. c. 19. q. 46. § 49.
Gaëta in can. ad limina caus. 30. q. 1. S. 4. n.
203. Eckius de Sacram. Homil. 74. Bellarm.
l. 1. de Matr. c. 17. ad 14. Medin. l. 4. de
contin. contr. 1. c. 10. Angl. florib. p. 1. de
Matr. q. 7. de Bigamia art. 2. diff. 2. concl.
1. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 68. art. 3.
concl. 1. § 2. Becan. de Sacram. c. 47. q. 2.
n. 3. Henriq. l. 11. de Matr. c. 8. n. 13. fin.
Sanch. l. 10. de Matr. D. 1. n. 7. Balboa in c.
gaudemus cit. n. 136. Pont. l. 7. c. 50. n. 1.
Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 1. §. proba-
tur 2. Perez D. 55. sect. 1. n. 2. Gonzal. in c.
1. h. tit. n. 6. Pirhing hic n. 49. Wiestner
ibid. n. 54. & alij apud istos.

10 Ostenditur 1. ex Deut. 24. cit. v. 1.
ubi non solum datur licentia marito, ut da-
re libellum repudij uxori possit, sed etiam
clare supponitur, quòd maritus aliam uxorem,
& uxor repudiata alium maritum pos-
sit ducere. 2. Ibid. v. 4. noluit DEUS,
ut repudiata, si à viro secundo, cui post re-
pudium nupsit, etiam repudiata fuit, à
primo viro reciperetur in uxorem; atqui si
repudio nuptiale vinculum dissolutum non
fuisse, non fuisset prohibitum, sed potius
optandum, ut ab hoc reciperetur, ad ex-
cludendum periculum peccati, & animæ;
ergo &c. 3. Levit. 21. v. 13. Specialiter
cautum est, ut Sacerdos uxorem viduam,
& repudiatam, atque meretricem non acci-
piat; igitur alijs viris, sicut licuit ducere
viduam, ita etiam licuit ducere repu-
diatam; ut quid enim speciali prohibiti-
one opus fuit respectu Sacerdotis, si id in-
discriminatim fuit inhibitum omnibus? 4.
Si uxoris repudio nuptiale vinculum dissolu-
tum non fuisset, nuptiæ, quas deinde ma-
ritus repudiata cum alia, & repudiata cum
alio contrahebant, fuissent adulterinæ, &
conf. debuissent reprobari à DEO; atqui in
Lege Veteri neque Repudium, neque nup-
tiæ post hoc contractæ usquam reprobatae
leguntur; ergo &c. 5. Permissio repudio,
omnino conveniens fuit, ut permitterentur
etiam novæ nuptiæ repudiatae ab alio, ne si
cogeretur perpetuò manere innupta, ad-
ulterij periculis exponeretur.

Argumentum ex cit. in contrarium
Christi verbis desumptum inefficax est; di-
cendum enim, quòd Christus reprobaverit
Libellum Repudij, non pro Lege veteri, &
scripta, sed pro nova, & gratiæ, utpote
perfectiore, quàm illa fuerit: & hinc per-
mittendum in ista non fuit, quippe quod
in illa permissum tantummodo fuit, ut mi-
nus bonum, idque intuitu fragilitatis, & ob-
stinationis Judæorum.

Dub. 3. An Lege veteri durante,
Repudium licitum fuerit etiam cæteris Gen-
tibus? Negant Sot. in 4. dist. 33. q.
2. art. 2. concl. 1. Sanch. l. 10. de Matr.
D. 1. n. 8. Perez D. 55. sect. 2. n. 2. Pir-
hing hic n. 39. Rationem dant, quia
Repudium repugnat primavæ institutioni
conjugij; igitur nisi ex Dispensatione Di-
vina permittatur, illicitum est; atqui so-
lum legitur in Scripturis Divinis, quòd di-
spensatum in hoc fuerit à DEO cum Gente
Hebræa, non cum alijs; igitur alijs repu-
dium uxorum illicitum fuit. Elque hac
Sententia admodum probabilis.

Sed non minus probabilis est affirma-
tiva, quam etiam defendunt Abulens, in
Matth. 19. q. 76. ad ult. Veracrus Specul. p.
2. art. 13. per totum, Pont. l. 7. de Matr. c.
50. n. 2. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 1. §.
adde, Barbof. in c. gaudemus 8. h. tit. n. 17.
Wiestner hic n. 55. Ratio est, quia etiam
cæterarum Gentium moribus, ut uxorum
pluralitas, ita & repudium receptum fuit,
ut de Cretensibus memoriæ prodidit Ari-
stoteles l. 2. Ethic. c. 8. de Atheniensibus
Alexander Genial. diar. l. 4. c. 8. de Romanis
Plutarchus Problem. c. 13. & pater ex Rubr.
& textibus ff. h. tit. ubi etiam forma iisdem
præscribitur.

Neque obstat, quòd de Dispensatione
cum cæteris Gentibus à DEO facta ad re-
pudiandas uxores nihil legatur in SS. Lit-
teris; nam etiam de Dispensatione cum il-
lis facta ad pluralitatem uxorum nihil in ut-
riusque Testamenti tabulis legitur, & ta-
men Divinam in ea Dispensationem ad istas
porrigi docet August. l. 22. contra Faust. c. 47.
Bellarm. l. 1. de Matr. c. 11. Valent. tom. 4.
D. 10. q. 1. p. 3.

Dub. 4. An defacto post Legem
Evangelicam promulgatam licitum sit Repu-
dium Judæis, & Gentilibus? Negativè.
Ita Sanch. l. 10. de Matr. D. 1. n. 9. Vivian.
in c. 8. h. tit. §. si, Gonzal. in c. 1. cod. n.
12. Pirhing hic n. 49. estque res omnino
certa; nam Lege Evangelica Matth. 19. v.
6. Repudij Libellus antiquatus, & nuptiale
foedus, sicut ad Monogamiam, sic etiam ad
primavam indissolubilitatem à Christo Do-
mino revocatum est; ut expressè definitum
est c. gaudemus 8. h. tit. ibi, Qui autem se-
cundum sum ritum legitimam repudiavit uxorem,
cum tale repudium Veritas in Evangelio
reprobaverit, nunquam ea vivente, licite pote-
rit

17 *aliam, etiam ad Fidem Christi conversus, habere. Neque obest, quod alijs præceptis Legis Evangelicæ, excepto Baptismo, ante istius receptionem non obligentur Infideles; id enim verum est de præceptis Divinis merè positivis, non verò de ijs, quæ obligationem suam ducunt ex Jure naturali, quale etiam juxta dicta n. 3, est hoc nostrum, Repudij Libellum prohibens.*

16 Et hinc si Judæorum, aut Paganorum aliquis ad Fidem convertatur, qui in Judaismo, vel Infidelitate adhuc constitutus, plures successivè uxores duxit, ex omnibus primam, eamque solum retinere, vel si etiam repudiavit, cæteris abdicatis, recipere debet, saltem si sine Creatoris contumelia cum ipso habitare velit, ut Tiberiadis Episcopo rescripsit Innocentius III. c. *gaudemus cit. §. qui autem*, & notat Sanch. D. 1. cit. n. 10. § 11. Perez D. 55. se 2. n. 3. § 4. Vivian. in c. *gaudemus s. h. tit. §. si paganus*, Canif. *ibid. n. 3*, Barbof. n. 1. Engl. tit. 16. §. 2. n. 4. §. si verò, Vallens. *hic §. 1. n. 4*, Zcel. n. 7. Pirhing n. 38. §. *consultus*, & n. 43. Schambog. n. 31. § 33. Wiestner n. 11. § 56. Ratio est, quia prima conjuge vivente, conjugium cum alia initum nullum fuit.

17 Addidi, Saltem, si sine Creatoris contumelia cum ipso habitare velit; nam si vel simpliciter, vel sine Creatoris contumelia uxor ejusmodi, in Infidelitate permanens, cum marito converso cohabitare nolle, eo casu conversus à Judaismo, vel Paganismo, eâ desertâ, cum secunda, vel alia muliere aliunde non impedita Matrimonium inire possit, prout declarabitur n. 20.

18 Quæritur 2. An dissolvi defacto possint Matrimonia Infidelium semel legitime contracta? 19. cum distinctione: Vel enim uterque conjugum perseverat in Infidelitate, vel uterque ad fidem convertitur, vel unus convertitur, alter manet in infidelitate.

Si primum, conjugium, semel ab ipso legitime contractum, non nisi morte dissolvi potest, etsi per carnalem copulam non sit consummatum. Palao 18. D. 3. p. 2. §. 3. n. 1. cum cæteris. Ratio perspicua est; si enim dissolvi posset, dissolvi posset vel à Papa, vel à Principe, aut Magistratu ipsorum sæculari, vel ipso contrahentium consensu; atqui nec dissolvi potest à Papa, utpote cujus potestas se solum eos porrigit, qui per Baptismi januam ingressi aliquando Ecclesiam sunt: nec à Principe, aut Magistratu sæculari; non enim constat, quod DEUS hanc potestatem solvendi Matrimonium ulli Principi, aut Magistratu infideli concesserit: neque denique ipso contrahentium consensu; quia insolubilitatem, sicut suo consensu non induxerunt, ita neque eam tollere possunt.

19 si secundum, discurrendum est de istorum Matrimonio, sicut de Matrimonijs Fir. R. P. Schmalzgrueber L. IV.

delium, de quibus *infra n. 63*. dicitur, quòd si consummatum sit, nulla potestate humana quoad vinculum dissolvi possit, cum à DEO ipso insolubilitatem habeat; Si verò consummatum non sit, solvi possit duobus casibus, videlicet Professione Religiosa, & Dispensatione Pontificia. Palao l. cit. n. 2. Engl. tit. 16. §. 2. n. 5. §. si infidelis, Pirhing *hic n. 37. not. 7*. Neque obstat, quòd tale Matrimonium Sacramentum non sit, & etiam non fiat post conversionem Infidelium conjugum ad fidem; nam imprimis, ut *Tit. 1. n. 309*. monui, multi asserunt, ejusmodi Matrimonium, converso ad Fidem utroque conjuge, in Sacramentum transire; deinde concessio hoc, prout n. 310. concessi, quòd in Sacramentum non transeat, non tamen inde fit, illud solubile esse, cum jam nullus adsit casus, in quo à Christo solutio concedatur, quippe quæ in Matrimonio consummato solum conceditur casu, quo unus conjugum ad fidem convertitur, altero renuente converti, ut mox dicemus.

Si tertium, duo sunt casus, quibus 20 id solvi, etiam quoad vinculum, potest. Unus est, quo perseverans in errore cum converso absolute cohabitare renuit, sed ab ipso discedit ideo solum, quòd ille Baptismum susceperit *can. simili 3. can. uxor 4. can. infidelis 7. Ec. caus. 28. q. 1. c. quanto 7. §. nos igitur*, & c. *gaudemus s. §. qui autem h. tit. & innuit S. Paulus 1. Corinth. 7. v. 15*. Alter est, quo ille cohabitare quidem converso vult, sed non sine contumelia Creatoris: quæ duplici modo fieri potest. Primo directe nomen, & Fidem Christi despiciendo, ejusque laudes, & domesticorum conversionem prohibendo *can. infidelis, c. quanto, & c. gaudemus cit.* & secundo indirectè, fidelem inducendo ad peccatum v. g. latrocinij, lenocinij, vel ad alterius flagitij participationem *can. uxor. cit. can. idololatria 5. & can. non solum 6. q. cit. c. quanto, & c. gaudemus cit.* His casibus dissolutio Matrimonij etiam consummati conceditur in favorem Fidei, & Religionis ex privilegio, & Dispensatione Divina, quam S. Paulus l. cit. innuit, & docent communiter DD. Et hinc responsioni nostræ non obstant verba Christi, *Quod DEUS conjunxit, homo non separet*. Math. 19. v. 6. negatur enim, quòd dissolutio hæc auctoritate humana fiat.

Dub. 1. An simili modo, si duo conjuges fideles ad Paganismum, vel Judaismum transeant, deinde verò unus ad Fidem Christianam redeat, altero perseverante in infidelitate, jus habeat conversus dissolvendi Matrimonium, & discedendi à perseverante in errore? *Affirmativam* videtur probare paritas rationis, nempe Fidei Christianæ favor.

Sed revera nulla est paritas; cum enim illorum Matrimonium propter suscep-

tionem Baptismi ratum, & carnali copula consummatum jam sit, ac proinde indissolubilem unionem Christi cum Ecclesia perfectè significet, nullo etiam fidei favore quoad vinculum dissolvi potest. Ita Vivian, in c. 2. b. tit. 7. & tunc, Barbof. in c. 7. eod. n. 1. Canif. ibid. n. 1. Wagnereck not. 2. Engl. tit. 16. §. 2. n. 6. Vallenf. hic §. 1. n. 3. Pirhing 2. 33. Schambog. n. 16. fin. König n. 28. Wiestner n. 25. & innuit in Trid. sess. 24. can. 5. de Sac. Matr. ibi, si quis dixerit, propter Hæresin -- dissolvi posse Matrimonij vinculum, anathema sit. Proceditque hoc, etsi perseverans in Infidelitate converso vel simpliciter, vel sine contumelia Creatoris cohabitare nolit per textum, & DD. in c. quanto cit. 7. si vero alter.

23; Addidi quoad vinculum; nam divor-
tium quoad thorum, & cohabitationem tali casu is, qui in fide permanet, vel ad eandem redit, facere potest, ut patet ex c. fin. de convers. conjugat. c. de illa 6. b. tit. & docent Canif. in c. quanto cit. n. 2. Barbof. in c. de illa n. 2. Engl. n. 6. cit. Wiestner n. 25. fin.

24 Dub. 2. An eo ipso, quod infidelis fidei, vel simpliciter, vel sine contumelia Creatoris cohabitare renuat, eorum conjugium dirimatur? Affirmant Gloss. in c. quanto 7. V. qui relinquitur b. tit. Innocent. ibid. paulo post pr. Host. n. 3. Abb. n. 7. Præpos. n. 5. Goifred. Summ. b. tit. n. 7. Abul. 1. Reg. 8. q. 30. Cucch. l. 5. Infit. major. tit. 12. n. 100. & videtur sumi 1, ex can. fin. caus. 28. q. 2. ubi relatus S. Gregorius, Contumelia Creatoris, ait, solvit jus Matrimonij, circa eum, qui relinquitur. 2. Idipsum innuere videtur S. Paulus 1. Corinth. 7. v. 15. ubi docet, fidelem ob discessum infidelis servituti, h. e. prioris conjugij vinculo, non esse subjectum. 3. Confirmat etiam ratio; nam tali casu novum conjugium cum fidei iniri à converso validè nequit ante prius initi dissolutionem; potest autem conversus à tempore discessus prioris conjugis infidelis inire aliud Matrimonium; ergo à tempore discessus, & conf. post ipsum discessum prius conjugium videtur dissolutum.

25 Sed dicendum, hoc casu prius Matrimonium non ante solvi, quam conversus Matrimonium aliud ineat cum alio fidei; & sic contractus secundi erit dissolutio primi. Ita S. Thom. in 4. dist. 39. q. un. art. 5. ad 2. S. Bonav. ibid. art. 2. q. 2. fin. Durand. q. 2. n. 14. Palud. q. un. art. 2. n. 12. Sot. q. un. art. 4. Sylv. V. Matrim. 8. q. 10. dict. 6. Navar. M. n. c. 22. n. 49. Covar. p. 2. de sponsal. c. 7. §. 4. n. 5. Henriq. l. 11. de Matr. c. 8. n. 4. Valent. p. 4. D. 10. q. 1. p. 7. Sanch. l. 7. D. 75. n. 4. Conink D. 26. n. 63. Rebell. p. 2. de Oblig. Just. l. 3. q. 10. sect. 2. Pont. l. 7. c. 48. n. 17. & l. 9. c. 4. n. 17. Palao tr. 28 D. 3. p. 2. §. 3. n. 5. Clericat. de Sac. Matr. decis. 11. n. 19. Canif. in c. 7. b. tit. n. 3.

Barbof. ibid. n. 3. Wagnereck not. 2. Engl. tit. 16. §. 2. n. 5. Zæf. hic n. 5. Pirhing. n. 35. not. 3. Schambog. n. 22. fin. Wiestner n. 27. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 5. n. 54.

Sumitur 1. ex c. gaudemus s. b. tit. ubi 26
7. super quo, generaliter dicitur, per Sacramentum Baptismi non solvi conjugia. 2. Idipsum habetur can. si quis 1. caus. 28. q. 2. ubi Concilium Meldense statuit, eum, qui habuerit uxorem virginem ante Baptismum, vivente illa post Baptismum, alterum habere non posse, addita ratione; quia crimina in Baptismo solvantur, non conjugia. 3. Si uxor, quæ post conversionem mariti sui in infidelitate aliquamdiu mansit, & eidem aut simpliciter, aut sine contumelia Creatoris cohabitare nolit, dein mutata voluntate, & ipsa convertatur, maritus conversus recipere illam compellitur, nisi interea aliam duxerit; atqui si vinculum Matrimoniale per ipsum discessum fuisset dissolutum, non esset ratio, quare ipsam teneretur recipere, cum, vinculo conjugali dissoluto, tam parum ipsi, quam alijs obligetur, ergo &c.

Neque obstant Argumenta opposita, 27
Ad 1. Contumeliâ Creatoris eatenus jus Matrimonij dicitur solvi, quatenus is, qui relinquitur, non obstante vinculo Matrimonij à se contracti, nec tenetur cum infideli cohabitare, nec impeditur à novo Matrimonio contrahendo, ut adeo textus ille non de actuali, sed de potentiali solum Matrimonij solutione intelligendus sit. Ad 2. eadem responsio; dicendum enim, per discessum infidelis fidelem conversum liberatum esse à servitute, seu vinculo Matrimonij, non quasi istud jam actu solum sit, sed quia ex eo iste occasionem acquirit vinculum istud per novi Matrimonij contractum solvendi. Ad 3. retorquetur Argumentum in corruptione formæ antiquæ, & introductione formæ novæ, qui juxta probabiliorem sunt effectus simultanei ejusdem actus primi proximi, qui dum generat formam novam, corrumpit antiquam; pariter igitur effectus simultanei ejusdem voluntatis novum matrimonium in eundi erit dissolutio antiqui, & contractus novi: unde non sequitur (ut argumentum videtur intendere) quoddam in instanti Contractus fidei, ad alia Vota transiens, ligatus sit duobus Matrimonijs.

Dub. 3. an etiam Infidelis, altero 28
conjugum ad Fidem converso, Matrimonium aliud inire possit? Certum est 1. quod hoc non possit statim, & antequam conversus ad Fidem aliam uxorem ducat, aut vicissim conversa ad Fidem alij marito nubat. Quo confirmatur Responsio n. 25. data; nam si Matrimonium statim, & ipso discessu solveretur, aliud conjugium posset ab ipso discessu inire uterque, & non solum is, qui relinquitur, seu fidei; ac proinde, si infidelis statim iniret aliud, validum illud foret: quod à nemine admitti testis est Sanch. l. 7. de Matr. D. 75. n. 4.

Certum est 2. dissoluto Matrimonio per transfum fidelis ad alias nuptias, valide infidelem ad aliud Matrimonium transire; quia cum Matrimonij vinculum claudicare nequeat, eo ipso, quod dissolvatur ex parte fidelis, dissolutum manet ex parte utriusque: ac proinde nihil est, quod valori Matrimonij, tunc per infidelem initi, obstet. Sanch. *Disp.* 77. n. 1.

Controversa est, an hoc secundo casu Infidelis ad alias nuptias transire possit etiam licite? Negativam defendit S. Thom. in 4. *dist.* 39. q. un. art. 5. ad 3. *Sot.* *ibid.* art. 4. *contra hoc tamen.* Angl. *Florib.* p. 1. de Matr. q. 12. art. 2. dub. 6. Barth. à Ledesmi. de Matr. dub. 56. post *concl.* 4. & alij apud Sanch. D. 77. cit. n. 3. & sumi videtur ex *can. fin. caus.* 28. q. 2. & c. quanto 7. b. tit. ubi prius Matrimonium dissolvi dicitur quoad eum, qui relinquitur. *Rationem* dant, quia Infidelis renuens converti, & propterea discedens à converso *in DEUM* peccat, & *in Matrimonium*, ut *can. fin. cit.* ait Gregorius; merito igitur arcetur à novo conjugio ineundo: & hoc quidem non Jure Ecclesiastico, quippe cui ipse non subest, sed naturali Divino, quod conjugem infidelem ex Matrimonij lege obligabat, ut fidelem sequeretur.

Dissent tamen DD. isti à se invicem, dum aliqui illorum cum S. Thoma putant, Infidelem hujusmodi etiam post conversionem suam ad fidem arceri ab alijs nuptijs contrahendis, nisi cum ipso dispensatum fuerit. Alij contra cum S. Bonav. in 4. *dist.* 39. art. 2. q. 2. Astenf. p. 2. *Summ.* l. 8. tit. 21. art. 2. q. 12. Turrec. in *can. simili 3. caus.* 28. q. 1. Ludov. Lop. p. 2. *instruct.* de Matr. c. 53. col. *antep.* rigorem hunc moderantur, dum ajunt hujusmodi Infidelem non posse quidem hoc casu contrahere novum Matrimonium, si perseveret in infidelitate, posse autem, si postquam conjux ejus, ad fidem conversus, novum Matrimonium inijt, etiam ipse convertatur ad fidem ex ratione, quia in poenam peccati, quod commisit discedendo à conjugate converso, interdicitur ipsi Matrimonium; cum ergo ratione Baptismi absolvatur à culpa, necesse est, ut etiam extinguatur poena culpæ illi correspondens.

Sed dicendum, licite hoc casu posse infidelem, etiam obstinatum, dissoluto jam Matrimonio à fideli, aliud inire Matrimonium. Ita Gloss. in *can. fin. cit.* V. *in Matrimonium*, Durand. in 4. *dist.* 93. q. 2. n. 25. Abul. 1. Reg. 8. q. 127. Veracru. p. 2. *Specul.* art. 34. *concl.* 2. Henric. l. 11. de Matr. c. 8. n. 5. *fin.* Sanch. D. 77. cit. n. 6. Hurtad. D. 8. *difficult.* 13. *fin.* Palao tr. 28. D. 3. p. 2. §. 3. n. 14. Wiest. *hic* n. 28. & communis aliorum. *Ratio est*, quia nullum Jus extat, quod ipsum tali casu prohibeat à Matrimonio. *Conf.* à pari; nam

conjugate mortuo, novum conjugium inire superstes liberè potest secundum omnes alicujus nominis DD. ex ratione, quia vinculum Matrimonij per mortem dissolvitur, atqui non minus dissolvitur vinculum Matrimonij, altero, qui conversus ad fidem est, conjugium aliud cum fideli ineunte. ergo &c.

Neque contrarium probant textus n. 33 30. ab Adversariis allegati; dicendum enim quod ijs tantum innuatur diversa ratio; quæ est inter conversum, & non conversum; converso enim per discessum infidelis datur jus dissolvendi Matrimonium cum ipso initum per contractum novi Matrimonij, quale jus non habet perseverans in infidelitate, quippe qui secundum dicta n. 28. exspectare debet, donec conversus ad alia Vota transeat. *Ad argumentum ductum ex ratione* peccavit quidem infidelis violans obligationem prioris Matrimonij, quæ adstringebatur sequi priorem conjugem ad fidem conversum; at priori illo Matrimonio per contractum novi dissoluto, nulla Lex Divina naturalis superest, quæ ipsum arceat à novo conjugio.

Dub. 4. an, altero conjugate converti 34 quidem renuente, sed tamen converso conjugate sine ulla contumelia Creatoris cohabitare volente, iste nihilominus ab infideli recedere, & Matrimonium aliud cum fideli inire valeat? Affirmat Abb. in c. 7. b. tit. n. 6. *et* 7. *Sot.* in 4. *dist.* 39. q. un. art. 4. *est tamen*, Henric. l. 11. de Matr. c. 8. n. 4. *fin.* & in *Comment. Lit.* S. *fin.* Sanch. l. 7. de Matr. D. 74. n. 9. Rebell. p. 2. de oblig. *Just.* l. 3. q. 10. *sect.* 2. Pont. l. 7. c. 48. n. 10. Clericat. *decis.* 11. n. 40. & videtur colligi ex *can. Judæi 10. caus.* 28. q. 1. ubi mulieri Judææ, ad fidem conversæ, cohabitatio cum viro, in Judaismo perseverante, prohibetur. *Et confirmatur ex ratione*: quia hodie saltem Infidelium animi ita obstinati sunt, ut nec conversionis, nec cohabitationis, sine contumelia Creatoris stabiliendæ, spes ulla affulgeat, sed contra manifestum periculum sit pervertendi conjugis, & huic famulantium domesticorum.

Sed verius est, in prædicto casu fidelem 35 conversum non posse aliud Matrimonium inire. Ita S. Thom. in 4. *dist.* 39. q. un. art. 5. Corp. S. Bonav. *ibid.* art. 2. q. 1. Palud. q. un. art. 2. n. 12. Gratian. post *can. fin.* §. *hic distinguendum caus.* 28. q. 1. Host. in c. 8. b. tit. n. 13. Ant. de Butr. *ibid.* n. 3. Sylv. V. *Matrimonium* 8. q. 10. *dict.* 6. Navar. Man. c. 22. n. 49. Valent. de Matr. D. 10. q. 1. p. 7. circa pr. Tolet. l. 7. *Summ.* c. 7. n. 3. Palao tr. 28. D. 3. p. 2. §. 3. n. 9. Engl. tit. 16. §. 2. n. 5. *fin.* Wiestner *hic* n. 29. & desumitur ex c. quanto 7. & c. *gaudemus* 8. b. tit. ubi Innocentius III. recessum ab infideli non permittit, nisi cum iste prior discedit, aut ejus cohabitatio conjuncta est

cum contumelia Creatoris. Clara est auctoritas S. Pauli 1. Corinth. 7. v. 12. § 13. ubi hoc casu non concedit recessum ab infidelibus: & addit rationem, quia per conjugem fidelem quodammodo sanctificatur conjux infidelis.

36 Ad textum *can. quædam cit.* dico, illum esse sumptum ex *Concil. Tolet. IV.* quod non universale, sed solummodo Provinciale fuit. Accedit, quia textus ille non loquitur de omnibus infidelibus, sed de solis Judæis, imò de istorum duntaxat uxoribus, quibus ob specialem ejus sectæ pervaciam majus perversionis periculum imminet, ut notat Barbof. in *can. cit. 1.* Ad *Conf.* responsio nostra procedit casu, quo non est morale periculum perversionis: certè teste Palao §. 3. *cit. n. 10.* etiam hodie Æthyopes, & Indi Neophyti cohabitant conjugibus infidelibus, periculo perversionis suæ aut nullo, aut exiguo, contra verò magna spe convertendi conjugis infidelis.

37 Dub. 5. an conjugum uno ad fidem converso, & altero propterea ei cohabitare nolente, Matrimonium etiam solvatur, si conversus suscipiat Ordinem Sacrum, aut profiteatur Religionem? *Certum est*, tali casu conversum licitè suscipere SS. Ordines, aut Professionem edere in Religione: neque isto casu, Ordinibus jam assumptis, aut Professione edita, inflaurandum conjugium, etsi postea ad fidem convertatur etiam alter, ut notat Sanch. l. 7. de *Matr. D. 76. n. 6.* Conink. D. 26. n. 62. Palao tr. 28. D. 3. p. 2. §. 3. n. 11. *Zeel. hic n. 5. fin.* Wiestner *ibid. n. 31.* cum S. Thom. in 4. *dist. 39. q. un. art. 5.* Ratio est quia Jure, & legitime statum incompatibilem assumit. igitur sicut qui ob adulterium uxoris celebravit divortium, & Religionem professus, vel ad Ordinem Sacrum promotus est, non restituitur, sic nec restituitur, qui ad fidem conversus à conjugem, in infidelitate perseverante, discessit, & dicto modo mutavit statum.

38 *Controversa est*, an per assumptionem SS. Ordinum, aut Professionem Religiosam dissolvatur Matrimonium etiam quoad vinculum, ita, ut is, qui perseverat in infidelitate, postea aliud Matrimonium validè inire possit? Affirmat S. Bonav. in 4. *dist. 39. art. 2. q. 2.* Ovand. *ibid. D. un. fin.* Major. q. un. v. *ad aliud*, & nonnulli alij, quòd uterque status priori conjugio repugnans sit. *Contra* Sanch. D. 76. *cit. n. 9.* § 11. *Salmanticens. de Matr. tr. 9. c. 4. n. 52.* Clericat. de *Matr. c. 5. n. 71.* distinguunt, & concedunt hanc vim quidem Professioni Religiosæ, negant susceptioni SS. Ordinum. *Rationem* dant, quia nupsiam in Jure exprimitur, nec ratione evincitur, quòd Sacer Ordo vim habeat aliquo casu Matrimonia infidelium dissolvendi. At de Professione Religiosa probare videtur ratio; nam

Professio Religiosa dissolvit Matrimonium ratum fidelium, quod est vinculum fortius Matrimonio consummato infidelium, cùm illud in casu n. 42. solvat. igitur juxta tritum illud, *Si vinco vincentem te, multo magis vinco te l. de accessionibus 14. §. si mihi 3. ff. de divers. §. temporal. prescripti.* Professio Religiosa etiam vim habebit solvendi Matrimonium consummatum infidelium.

Sed meliùs hæc vis solvendi matrimonium consummatum infidelium etiam negatur de Professione Religiosa. Ita Abulens. 1. *Reg. 8. q. 68.* § 74. Conink. D. 26. n. 65. Pont. l. 9. c. 4. n. 19. Hurtad. de *Matr. D. 1. difficult. 14. n. 52.* Palao tr. 28. D. 3. p. 2. §. 3. n. 12. Perez. D. 36. de *Matr. sect. 8. n. 2.* Wiestner *hic n. 33.* Ratio est, quia dissolutio matrimonij fieri non potest, nisi ex concessione Divina. atqui nupsiam invenitur concessum Professioni Religiosæ, ut possit dirimere matrimonium consummatum infidelium, ergo &c.

Ad Rationem in contrarium allatam ne 40 gatur paritas; nam I. matrimonio rato, quod infidelis conversus ad fidem post Baptismum susceptum inijt, vis dissolvendi matrimonium consummatum, antea cum perseverante in infidelitate initum, à DEO data est, ne infidelis post conversionem suam, & susceptum Baptismum vei à matrimonio abstinere, vel in priùs inito perseverare cogatur cum contumelia DEI, & salus suæ periculo: quæ ratio cessat in eo, qui Religionem profiteretur, 2. quòd Professio Religiosa possit dissolvere matrimonium ratum fidelium, & matrimonium ratum, à fideli converso initum, dissolvat consummatum, antè initum cum infideli, sunt privilegia singularia, & à communibus Regulis exorbitantia. singularium autem, & exorbitantium extensio facile admittenda non est, nisi fortiter probetur *arg. Reg. que à Jure 28. in 6.* 3. qui Novitiatum auspicatur post matrimonium ratum, non tenetur priùs monere conjugem mansurum in sæculo, vel illo petente ad sæculum regredi: ad utrumque tenetur fidelis conversus; nam Novitiatum ingredi non potest, nisi infideli priùs monito, & si hic convertatur ad fidem, antequam Novitiatum ingressus Professionem faciat, tenetur iste, illo petente, ad sæculum regredi, & reintegrare cum illo matrimonium.

Non plus probatur per Argumentum 41 ductum ex l. *accessionibus cit.* nam illi locus non est in ijs, quæ proveniunt ex diverso Jure: proveniunt autem ex diverso Jure vis dissolvendi Matrimonium consummatum infidelium, & vis dissolvendi matrimonium ratum fidelium; nam prior Matrimonio rato fidelis conversi competit Jure Divino, posterior Professioni Religiosæ Jure Ecclesiastico.

Quæritur 3. an, & quibus casibus 42 solvi possit Matrimonium ratum fidelium?

Certum est, illud dissolvi, etiam quoad vinculum, Professione solenni in aliqua Religione, à Sede Apostolica approbata, edita. Patet ex c. verum 2. c. ex publico 7. de convers. conjug. Extrav. antiquæ Joan. XXII. de Pot. & Trid. sess. 24. can. 6. de Sac. Matr. ibi, Siquis dixerit, Matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis Professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit. Ratio est, quia licet etiam matrimonium ratum præter vinculum ex contractu ortum habeat rationem veri, ac propriè dicti Sacramenti novæ Legis, non tamen significat unionem insolubilem Christi cum Ecclesia, sed solubilem animæ per gratiam cum DEO: & hinc neque ipsum est insolubile.

43 Dub. 1. an Matrimonium ratum possit dissolvi dispensatione Summi Pontificis, ita, ut deinde utrique conjugii aliud matrimonium inire liceat? Negant Scot. in 4. dist. 31. q. 1. v. tertio, S. Bonavent. ibid. dist. 27. art. 3. q. 2. Alex. de Nevo in c. tuas 5. de Sponsal. duor. n. 14. Turrecr. in can. sicut, qui dicunt 27. q. 2. art. 3. n. 5. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 7. §. 4. n. 13. Victoria de Matrim. in Summ. n. 281. Sot. l. 7. de Just. q. 2. art. 5. v. Et licet peregre. & in 4. dist. 27. q. 1. art. 4. Gutier. l. 1. can. 99. c. 17. n. 12. Valent. tom. 4. Disp. 10. q. 1. p. 7. Pont. l. 9. de Matr. c. 3. n. 3. Palao tr. 28. Disp. 3. p. 2. §. 2. n. 3. Reiffenstuel hic. n. 3.

44 Nititur Sententia ista partim auctoritate, partim ratione. Nam 1. si matrimonium ratum Pontificia Dispensatione dissolvi possit, possit dissolvi maximè casu, quo uni ex duobus amentia, aut furor, vel infirmitas aliqua accesserit, aut quo vir à Barbaris exsectus, excæcatus, vel membris truncatus fuerit, atqui ob hanc causam conjugia posse dissolvi, expressè negat Nicolaus Papa can. hi qui 25. caus. 32. q. 5. imò Christus ipse, dum Matth. 19. v. 6. ait: Quod DEUS conjunxit: homo non separet; & Quicumque dimiserit uxorem -- nisi ob fornicationem, necchatur. 2. Innocentius III. c. ex parte 14. de convers. conjug. ad consultationem Archiepiscopi Lugdunensis respondit, quòd ex quo Matrimonium inter legitimas personas per verba de presenti contrahitur, illis viventibus, in nullo casu possit dissolvi -- nisi forte Jesus fieret ex revelatione Divina. 3. Alexander III. in c. licet 3. de Spons. duor. reprobat judicium Prædecessorum, qui pronuntiarunt pro Matrimonio, quod post primum cum una ratum initum est cum alia, & carnali copula consummatum, atqui non fuisset causa hoc judicium improbandi, sed potius credi debuisset dispensatum fuisse in priori rato, si in hoc Pontifex dispensare possit. 4. si Pontifex dispensare in matrimonio rato possit, aliquando in hoc dispensasset. atqui non conitat antiquos Pontifices unquam in eo dispensasse: imò In-

nocentius VIII. ut testis est Abb. in c. ex publico cit. n. 14. cum supplicaretur ipsi pro matrimonij nondum consummati dispensatione, disertè respondit id se non posse. 5. si Papa in conjugio fidelium nondum consummato dispensare possit, in eodem dispensare cum infidelibus sibi subiectis possent Gentiles Principes; quia circa contractus, cujusmodi eorum Matrimonium ante consummationem est, non minus possunt, quam circa contractus fidelium possit Papa. 6. non potest Pontifex dispensare in Jure Divino, & naturali ex communi, & recepta TT. sententia, atqui Matrimonium etiam ratum Jure Divino, & naturali est insolubile; nam etiam de illo procedunt verba Christi, Quod DEUS conjunxit, homo non separet. Matth. 19. v. 6. 7. matrimonium ratum est verè Sacramentum, & hujus essentia est, ut sit perpetuum, & insolubile, atqui Pontifex mutare essentiam Sacramenti nequit. 8. Matrimonium consummatum, ut infra n. 63. dicitur, ex indulgentia Pontificis dissolvi nequit, ergo nec ratum, utpote quod juxta communem non nisi accidentaliter à consummato differt, cum carnale commercium solum ad integritatem, non ad essentiam Matrimonij spectet.

Verùm his non obstantibus, dicen- 45 dum, quòd Papa possit dispensare in matrimonio rato fidelium, Ita Gloss. in c. ex publico cit. fin. Innocent. ibid. in fin. Joann. Andr. n. 9. Anton. de Butrio n. 16. Abb. n. 14. Sylv. V. divortium q. 4. Brunell. de Sponsal. concl. 1. n. 11. & concl. 30. n. 1. Navar. Man. c. 22. n. 21. Bellarm. l. 2. de Monachis c. 38. §. altera solutio est, Henric. l. 11. de Matr. c. 8. n. 11. & l. 12. c. 5. n. 3. & c. 16. n. 7. Philirc. de Offic. sacerdot. tom. 1. p. 2. l. 2. c. 16. Sanch. l. 2. de Matr. D. 14. n. 2. Less. l. 2. de J. & J. c. 40. n. 146. Suar. tom. 3. de Relig. l. 6. c. 17. n. 21. Petr. Barbof. in Rubr. ff. solut. Matr. p. 2. n. 103. Aug. Barbof. l. 2. l. E. l. c. 2. n. 121. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 4. Gobat Theol. Exper. tr. 10. n. 691. Clericat. de Sac. Matr. decis. 15. n. 38. Pignatell. tom. 1. consult. 148. n. 5. §. 6. Vallens. hic §. 2. n. 2. Zael. ibid. n. 9. Engl. n. 8. König n. 6. Wiestner n. 39. §. seqq. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 5. n. 14. §. seqq. Etque sententia ista hodie receptissima, & verissima, ita, ut Gobat, & Pignatell. l. cit. asserant, sine temeritate, & contumelia Sedis Apostolicæ contrarium asseri non posse.

Offenditur 1. ex facto plurium Sum- 46 morum Pont. in ejusmodi conjugijs dispensavit Gregorius VII. apud Baronium in Annal. Eccl. ad annum Christi 1074. Martinus V. & Eugenius IV. apud S. Antonin. in Summ. p. 3. tit. 1. c. 21. §. 3. Alexander VI. apud Clericat. l. cit. n. 22. Paulus III. & Pius IV. apud Navar. Man. c. 22. n. 21. Gregorius XIII. & quidem undecies una die apud Henric. l. 11.

c. s. n. 11. in Gloss. Lit. F. Paulus V. præmissa consultatione S. Congreg. Concil. apud Fagn. in c. perniciosam 1. de Offic. Jud. Ord. n. 61. Urbanus VIII. apud Corrad. Prax. Dispensat. Apost. l. s. c. 7. n. 25. & Vinc. de Just. de Dispensat. Matr. l. 2. c. 10. n. 17. quos omnes Pontifices in re tam gravi errasse sine temeritate dici non potest, ut rectè notant Valent. 3. p. D. 10. q. 1. p. 7. Pirhing tit. de Sponsal. & Matr. n. 142. Wiestner hic n. 40. Neque dicas, hunc esse tantum errorem facti, qui etiam admittitur in Pontifice; quia est de solubilitate vinculi matrimonij rati, de honestate, & valore Dispensationis in eo concessæ, item de valore, & honestate conjugij, post ita factam Dispensationem cum alio initi, in quibus si erratum est, apertè est error Juris.

67 *Offenditur 2. Potestas Papæ in ijs præsertim, quæ publicum Ecclesiæ, & animarum bonum concernunt, extendi debet, quantum potest, hoc ipso, quòd eidem universalem gubernationem Ecclesiæ Christi commiserit verbis, Quodcumque ligaveris, & Quodcumque solveris &c. Math. 16. v. 18. atqui Dispensatio in matrimonio rato concernit Publicum Ecclesiæ, & animarum bonum, quippe cum per illam gravia Ecclesiæ mala impedi, ejusque, & animarum bonum promoveri possint, ergo nisi vinculum matrimonij rati aliunde sit penitus indissolubile, etiam ad hoc extendi debet potestas dispensandi Pontifici concessa à Christo, non est autem omnino indissolubile; si enim tale esset, esset vel ex ratione contractus, vel ex ratione Sacramenti, & significationis illius: non est tale ex ratione contractus, ut patet ex matrimonijs infidelium, quæ dissolvi possunt: non ex ratione significationis suæ; quia matrimonium ratum solum significat conjunctionem Christi per Charitatem cum anima Justa, quæ conjunctio solvi potest, ergo &c.*

48 *Offenditur 3. Pontifex dispensare potest in Voto Solenni Religionis, ut habet verior Sententia, & dictum est Libr. 3. Tit. 31. n. 211. ergo etiam, & multo magis in matrimonio rato, cujus vinculum est infirmius vinculo Professionis Religiosæ, cum per hanc matrimonium ratum solvatur: ut adeo locus sit Regulæ: Si vinco vincentem te, à fortiori vinco te; quam tradit Gloss. in l. in accessionibus 14. ff. de divers. & temporal. præscript. Confirmatur Sententia hæc non mediocriter ex resolutione Congregationis specialis, jussu Clementis VIII. die 16. Jul. 1599. super hoc puncto indictæ, in qua interverunt octo Cardinales, quatuor Auditores Rotæ, & duo alij Theologi, omnes viri sapientissimi, qui omnes unanimiter dixerunt, Papam in matrimonio rato dispensare posse, ut refert Pignatell. tom. 1. consult. 148. n. 5.*

49 *Argumenta n. 44. allata plus appa-*

rentiæ, quàm veritatis habent. Ad 1. textus ille can. hi qui cit. uti & verba Christi, Quod DEUS conjunxit, homo non sepatet &c. intelligi debent de matrimonio consummato, ut liquet ex c. de publico 7. de convers. conjug. Ad 2. Pontifex in c. ex parte cit. non dicit, quòd matrimonium ratum, utroque conjugè vivente, aliter, quàm Divina revelatione solvi non possit, sed solum ait, quòd id possit non inconsultè videri: quo tamen ipse nihil motus, ad Archiepiscopum Lugdunensem rescribit, non obstante vinculo matrimonij rati, licitum esse cuilibet, altero etiam inconsulto, ad Religionem transire, & ibi profiteri. Et hinc potius confirmatur nostra sententia; nam Professio Religiosa præcisè ratione solennitatis, quæ tamen Jure Ecclesiastico introducta est, vim dissolvendi matrimonium ratum habet, ut dictum est supra Tit. 6. n. 48. igitur certum est, quòd potestas Ecclesiæ ad dissolutionem matrimonij rati se extendat, si autem ad hanc se extendit, autoritate ejusdem Ecclesiæ obtineri illa etiam per viam Dispensationis poterit. Ad 3. in c. licet cit. solum receditur a facto Prædecessorum, pronuntiantium pro valore secundi matrimonij consummati, initi motu proprio, & non petità, vel obtentà Apostolica Dispensatione. Ad 4. Minoris propositionis falsitas patet ex n. 46. Dum Innocentius VIII. negavit se dispensare posse, id intelligendum est, non quòd hoc non possit absolurè Pontifex, sed quòd istud non possit licetè sine justa causa; nam facere id solum posse dicimus, quòd à nobis fieri justè, honestèque potest. Ad 5. negatur paritas; nam Principes infideles potestatem in suos subditos ordinariam, merèque humanam habent; dum verò Papa dispensat in matrimonio rato fidelium, utitur potestate extraordinaria, & Divina, sibi à Christo concessa. Ad 6. retorqueri potest in Voto; nam etiam in hoc dispensare Pontifex potest, etsi obligatio illius sit Juris Divini, imò & naturalis. In utroque ergo dispensat Pontifex, quia ita ipsi concessit Christus: quamvis propriè non sit Dispensatio, quippe cum dispensando Pontifex solum tollat contractum, vel Votum, quo tanquam fundamento sublato, consistit obligatio Juris Divini. Ad 7. licet Matrimonium ratum sit Sacramentum, pendet tamen ex contractu humano, in quo fundatur ratio Sacramenti: hoc igitur dissoluto per autoritatem Pontificis, indirectè etiam desinit ratio Sacramenti, dum Contractus irritatur. Quare dicendum, quòd Pontifex solum non possit aliquid directè mutare circa essentiam Sacramenti. Ad id, quòd additur, essentiam Sacramenti esse, ut sit perpetuum, & insolubile, dico, per hoc non excludi potestatem Papæ concessam à Christo. Ad 8. imprimis si Argumentum istud probaret aliquid, probaret, quòd

quòd neque per Professionem Religiosam dissolvatur Matrimonium ratum. Deinde esto, quòd Matrimonium ratum non differat essentialiter, sed integraliter tantum à Matrimonio consummato, insolubilitas vinculi non oritur ex differentia essentiali, sed ex significatione diversa; nam consummatum significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ insolubilis est, ratum verò solum significat conjunctionem ejusdem cum anima per gratiam, quæ conjunctio per peccatum mortale solvitur, mirum igitur videri non debet, quòd ratum quidem solvi possit, consummatum verò sit insolubile.

Dub. 1. An valida sit Dispensatio, in Matrimonio rato à Papa indulta, si illam sine justa causa indulerit? Affirmat Gloss. *fn. in c. ex publico 7. de convers. conjug. Gofred. ibid. Berojus in c. qua in Ecclesiarum 7. de Constit. n. 104. Henric. l. 11. de Matr. c. 8. n. 11. in comment. lit. G. & alij apud Sanch. l. 2. de Matr. D. 15. n. 1. sed non omnes eadem ducti ratione; nam Glossa cum duobus prioribus id affirmat, quòd existiment insolubilitatem Matrimonij rati solum haberi ex Jure humano: Henriquez autem, quia insolubilitatem ejus cum plerisque alijs Jure Divino inductam agnoscit, id refundit in necessitate Ecclesiæ; putat enim ad tollendam rerum, & conscientiarum perplexitatem omnino necessarium, vel saltem valde expediens fuisse, Pontifici à Christo concedi potestatem, ut etiam sine justa causa valide in Matrimonio rato dispensare possit.*

Sed probabilius est, ejusmodi Dispensationem, sine causa concessam, invalidam esse. Ita Abb. *in c. ex parte 14. de convers. conjug. n. 3. Curt. Jun. conf. 170. n. 28. Menoch. de Presumpt. l. 2. presumpt. 10. n. 37. Barbof. ff. solut. Matr. p. 2. rubr. n. 105. Sanch. D. 15. cit. n. 6. Gutier. de Matr. c. 53. n. 3. Tanner. tom. 4. D. 8. dub. 4. n. 68. Pirhing tit. de Sponsal. & Matr. n. 145. Wiestner hic n. 46. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 5. n. 36. Ratio est, quia insolubilitas, quam Matrimonium ratum habet, juxta communem ferè omnium alicujus nominis DD. sensum descendit ex Jure Divino; atqui in hoc non pro libitu, sed suadente tantum, aut exigente justa causa, dispensandi potestatem Pontifex à DEO accepit, ut cum S. Thoma 2. 2. q. 88. art. 12. & Gloss. *in c. non est 5. v. adimplere de Vol. passim tradunt TT. & Canonistæ: cujus ratio ulterior est, quia ad ædificationem, non verò ad destructionem, ac dissipationem hæc potestas à Christo concessa Pontifici est.**

Et hinc ruit utraque ratio allata in contrarium; quia nulla utilitas Ecclesiæ, vel necessitas potest exigere, ut dispensatio præsertim in Jure Divino sine justa & rationabili causa detur, cum talis dispensatio sit dissipatio, non verus usus rectus potestatis
R. P. Schmalzgrueber L. IV.

concessa. Porro, existente justa causa, ut Pontifex dispense in Matrimonio rato, non desideratur mutuus conjugum consensus, sed dispensare potest, altero eorum invito; quia repugnantia alterius Pontificis potestatem impedire nequit, ne alteri habenti justam causam, & dispensationem petenti consulat, ut alijs *citt. notat Sanch. l. cit. n. 7.*

Dub. 3. Quæ sint causæ justæ, & sufficientes ad dandam, & impetrandam Dispensationem in Matrimonio rato? Certum est, non sufficere quamlibet causam, sed omnino gravem postulari; quia in illis casibus, in quibus obligatio nascitur ex Jure Divino, & naturali, urgentiora Dispensationis motiva requiruntur, quam si tantum ex humano Jure descendat obligatio. Non autem opus est semper causâ publicâ; nam, ut Gobat *Theol. Exper. tr. 10. n. 691. testatur, Innocentius X. præmissa accurata discussione, dispensavit cum homine plebejo, & absque causâ, bonum publicum spectante.*

Pro sufficientibus in specie habentur. 54

1. Valde notabilis disparitas in statu, & conditione inter contrahentes, quæ est mater discordiarum, & sæpe tristissimos parit exitus. Et hac ex causa apud Romanos nuptiæ inter impares illegitimæ habebantur, ut testatur Boëtius *in Comment. Topic. Ciceronis.*

2. Inter hos, & eorum consanguineos metuendæ graves inimicitæ, rixæ, cædes, & scandala; quia id cedit in magnum damnum commune. Et hinc pro justa ad petendam, & impetrandam in Matrimonio rato dispensationem habet Sanch. l. 2. de Matr. D. 16. n. 4. quando vir omni conatu quarit uxorem repellere, absque favoris mentis spe probabilis; quia sicut duorum in unum consensus amicitiam, ita dissensus discordias, & inimicitias perpetuas parit.

3. Superveniens Matrimonio rato Impotentia; quia cessat Matrimonij finis. Et in hoc sensu intelligendi sunt Alciat. *resp. 21. n. 16. & Menoch. presumpt. 16. n. 44. dum dicunt sterilitatem esse justam causam; nam sterilitas, quæ Impotentiam non habet sibi adjunctam, causa justa non videtur esse, cum non appareat, qualiter ante consumptionem cognosci valeat.*

4. Superveniens alteri lepra, vel alia infirmitas, Matrimonij usum impediens; quia cum Matrimonium ordinetur ad mutuum corporis usum, lepra autem ob magnum contagionis periculum hunc usum impedit, Matrimonij finis non obtinebitur: & sic Borgasius *de Irregul. p. 6. tit. de Sponsal. n. 74. dicit Martinum V. dispensasse ob Lepram.*

5. Si contrahentium alter constanter affereret, se non habuisse animum contrahendi;

hendi: quod cum Sanch. l. cit. n. 6. §. quar-
ta tunc credo verum, quando ille nullo mo-
do induci potest, ut præster verum consen-
sum, & ita ex Matrimonio tam coactò gra-
ves inimicitiaz orientur.

6. Si vir eligatur in Episcopum, quo
limitat Sanch. n. 7. quando ille iisdem do-
tibus præditus est, ut valde necessarium sit
ad bonum commune, eum in Episcopum
promoveri; tunc enim causa bono communi
confulendi esset sufficiens: extra hunc even-
tum autem non apparet, cur sufficiat.

57 7. Quem casum addit P. Wiestner
hic n. 45. si Sponsa, præsertim Regia, cum
ad Sponsam deduceretur, ab hostibus fuisset
intercepta, & ejus liberandæ, aut recupera-
randæ non esset spes.

Videantur Sanch. D. 16. cit. Perez D.
20. sect. 7. n. 13. Gobat Theol. Exper. tr. 10.
n. 691. Clericat. de sacr. Matr. decis. 15. à n.
44. Pirhing tit. de Sponsal. & Matr. n. 145.
König de Spons. duor. n. 8. §. 3. fin. Zesf. hic
n. 9. Wiest. ibid. n. 45. Magnif. P. Schmier
p. 2. de Matr. c. 5. n. 35.

58 Dub. 4. Utrum Pontifex dissolvere di-
spensando possit Matrimonium ratum, vel
etiam consummatum infidelium, si post sus-
ceptum ab utroque Baptismum consummatio
nova non superveniat? Certum est
ex causis hæcenus allatis post susceptum ab
utroque Baptismum dissolvi posse, si ratum
duntaxat sit; tunc enim contrahentes jam
subiiciuntur secundum se, & secundum Ma-
trimonium suum potestati, & Jurisdictioni
Pontificis.

59 Controversia est de Matrimonio con-
summato ante Baptismum ab utroque sus-
ceptum. Affirmant etiam hoc casu Di-
spensationi Pontificis locum esse Navar. tit.
de convers. Insid. edit. 1. conf. 1. & edit. 2.
conf. 3. ad 2. à n. 12. Sanch. l. 2. de Matr. D.
17. n. 2. Pirhing tit. de Spons. & Matr. n. 146.
Rationem dant; quia Pontifex, ut hæcenus
dictum est, dispensatione solvere potest
Matrimonium ratum fidelium, cujus firmi-
tas major est, quam Matrimonij consum-
mati infidelium, cum istud per Matrimo-
nium ratum ab infideli ad fidem converso
initum, solvatur; ergo multo magis dispen-
sare Pontifex poterit in Matrimonio consum-
mato infidelium, converforum ad fidem.

60 Sed melius respondetur negativè. Ita
Conink D. 26. de Matr. n. 66. Pont. l. 9.
c. 2. n. 8. Wiestner hic n. 34. Ratio est,
quia suscepto Baptismo, Matrimonium illo-
rum jam est ratum, & consummatum, ac
proinde indissolubilem conjunctionem Chri-
sti cum Ecclesia jam repræsentat c. debitum
5. de Bigam. ut adeo nulla amplius potesta-
te humana dissolvi possit.

61 Ad rationem in contrarium allatam ne-
gatur paritas inter Matrimonium ratum fi-
delium, & consummatum infidelium ad
fidem converforum; quia ex dissolutione

Matrimonij rati fidelium non oriuntur illa
incommoda, quæ oriuntur ex dissolutione
Matrimonij consummati. Accedit, quia
Matrimonium validum semel consummatum
insolubilitatem habet à DEO, neque con-
stat, quod ejus solvendi potestas concessa
sit Ecclesiæ, aut ab ista aliquando usurpata.

Dub. 5. Utrum extra prædictos duos
casus, videlicet Professionis Religiosæ, &
Dispensationis Pontificis, alio modo Matri-
monium ratum dissolvi possit? R. non pos-
se solvi alio modo, nisi morte alterutrius
conjugis, etiam per Matrimonium subse-
quens consummatum; nam hoc invalidum
est, & neque licitè, neque validè contrahi
potest, antequam vinculum conjugij, inter
contrahentes initi, solvatur morte can. cum
per bellicam 1. caus. 34. q. 1. c. in presertim
19. de Sponsal. c. Dominus 2. de secund. nupt.
c. licet 3. de Spons. duor.

Queritur 4. Quanta sit insolubilitas
Matrimonij fidelium consummati? R.
Matrimonia fidelium consummatum quo-
ad vinculum sola morte naturali alterutrius
conjugis dissolvi potest, non autem ulla aut
privata, aut publica, etiam Apostolica Au-
thoritate, & ex quacunque, etiam gravissi-
ma causa. Ita definitum est à Trid. sess. 24.
can. 5. de sacr. Matr. ubi, si quis dixerit, in-
quit, propter hæresim, aut molestiam cobabi-
tationem, aut affectatam absentiam à conjugè,
dissolvi posse Matrimonij vinculum, anathema
sit. Idem de adulterij causa exprimitur can.
7. Ratio est, quia Matrimonij consum-
matione conjuges una caro efficiuntur, &
Matrimonium sic consummatum perfectè
significat admirabilem illam unionem Christi
cum Ecclesia, igitur sicut unio ista est insol-
ubilis, ita etiam insolubile erit Matrimonium
consummatum, quod illam unionem signi-
ficat.

Dub. 1. An insolubilia sint conjugia,
quæ ineuntur ab Hæreticis nostri temporis
inter se, tum cum Orthodoxis? Ne-
gativam non improbabilem esse existimavit
non ita pridem Doctor quidam Catholicus
apud Gobat Theol. Exper. tr. 10. n. 793. &
Lohner Biblioth. Man. tit. 141. q. 40. quam
suam opinionem Author iste sequentibus fir-
mat Argumentis. 1. Quia Hæretici non in-
tendunt contrahere Matrimonium aliud, quam
quod ipsi, eorumque secta agnoscit; ipsi au-
tem cum secta sua tota non agnoscunt in
matrimonio Sacramentum, sed contractum
merè humanum, atque civilem, adeoque
solubilem; ergo etiam talem matrimonium
contrahendo intendunt inire.

2. Si esset aliqua ratio, ex qua etiam
ipsi censerent deberent contrahere insolubi-
liter, esset, quia dum volunt contrahere ma-
trimonium, semper intentionem generalem
habent contrahendi matrimonium, prout il-
lud à Christo est institutum; atqui ex isto
non probatur, quod contrahant insolubilitè;
nam

nam generali huic intentioni prævalet iudicium particulare, quo per errorem existimant institutum à DEO, & in Ecclesia receptum esse contractum matrimonij solum solubilem, & quo errore determinati matrimonium defacto contrahunt, ut patet ex praxi Confessoriorum Hæreticorum, ad secundas nuptias transitum permittentium conjugibus, quorum consortes conjugalem thorum polluerunt adulterio, vel ejuratis erroribus, ad Ecclesiæ gremium sunt reducti.

66 3. Licet voluntas intentione generali semper feratur in bonum, quia tamen sæpè à iudicio particulari erroneo, generali illi intentioni prævalente, determinatur ad malum, malum aliquando præ bono eligit; atqui eodem profus modo iudicium erroneum, quod Hæretici de matrimonij solubilitate habent, prævalet intentioni generali contrahendi matrimonium, Divinæ institutioni, & veræ Ecclesiæ doctrinæ conforme; igitur si ab hoc iudicio erroneo determinetur voluntas, contrahetur Matrimonium tantum solubile.

67 4. Si hoc iudicium erroneum non prævaleret, contra communem omnium sensum sequeretur, non dari ullos Hæreticos materiales; quia assensus erroneus particularis, ex falsis motivis ortus, non prævaleret, sed corrigeretur ab assensu generali, & Orthodoxo, quem ipsi in genere præstant omni veritati Divinitus revelatæ.

5. Si contrarium non probetur, Matrimonium iniuri præsumitur juxta morem loci, in quo versantur contrahentes; atqui moderni Hæretici communiter intendunt contrahere Matrimonium, quod sit solubile; ergo &c.

68 Quibus ita deductis, Doctor memoratus infert, casu, quo conjugum unus ad fidem Orthodoxam conversus, alter verò in Hæresi perseverans Heterodoxi Confessorij autoritate à nuptiali vinculo absolutus, & alteri copulatus est, etiam converso ad fidem Catholicam permitti posse transitum ad alia Vota: & rationem dat, quia cum in primo Matrimonio contrahentes non Sacramentum, sed contractum tantum humanum, eumque solubile inire intenderint, intentio autem ista repugnet substantiæ, & bono Sacramenti, Matrimonium ita ininitum invalidum fuit ob defectum consensûs.

69 Sed his non obstantibus, ad propositum dubium responderetur distinguendo: Vel enim sic contrahentes laborant quidem errore, existimantes, Matrimonium inter Christianos in quibusdam casibus solvi posse, simul tamen habent intentionem contrahendi Matrimonium, quale ex institutione Divina contrahi potest, & necessarium est contrahi ad procreationem legitimæ prolis; vel contra ita Matrimonium ineunt, ut errori huic suo intentionem suam alligent, &

R. P. Schmalzgrueber L. II.

expressè aliter nolint contrahere, quàm sub conditione solubilitatis.

Si primum, error ille, sive unius, sive 70 utriusque contrahentis sit, valori, & insolubilitati Matrimonij nullum ponit obstaculum. Ratio clara est, quia tali casu prævalet intentio generalis contrahendi Matrimonium legitimum, quale revera inter Christianos unice est Matrimonium insolubile. Si secundum, intentio illa particularis Matrimonij valori, & insolubilitati obstat, ut in terminis docent Suar. de sacr. D. 13. sect. 2. §. supereff. Lugo de sacr. D. 8. n. 131. Pont. Append. de Matr. Hæret. c. 9. n. 10. Perez de Matr. D. 14. sect. 7. n. 5. Gobat. Theol. Exper. tr. 10. n. 707. Wiestner hic n. 17. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 5. n. 74. §. 75. Ratio est, quia talis intentio, & consensus aperte repugnat substantiæ matrimonij, sive ejus bono, quod dicitur Sacramenti; intentio autem, & consensus repugnans substantiæ matrimonij contractum ejus invalidum reddit c. fin. de condit. apposit. Responsio utraque satis certa est.

Punctum difficultatis in eo consistit, quâ 71 intentione censeantur Hæretici contrahere, dum contrahunt matrimonium, existimantes, id certis casibus solvi posse? R. nisi de contrario constet, semper præsumendum est, quod contrahant cum intentione generali ineundi matrimonium tale, quale inter Christianos validè iniri potest. Ratio est, quia in dubio favendum est matrimonio jam contracto, & pronuntiandum pro ejus valore, prout est Regula c. fin. de sent. & re judic. quæ ab omnibus recepta, adeoque constans est, ut etiam opinio unius Doctoris Classici singularis, si pro valore ejusdem milititer, præferri debeat Sententiæ etiam plurimum, valorem illius impugnantium, prout docent Abb. in c. si vir 2. de Cognat. Spirit. n. 3. Alex. de Nevo b. tit. n. 6. Berojus in c. 1. de Constit. n. 27. Menoch. l. 1. præsumpt. 71. n. 31. Gaill. l. 2. obs. 94. n. 19. Wiestner hic n. 19.

Ex quo sequitur 1. quod matrimonium 72 Hæreticorum, si aliud requisitum non desit, etiam sit Sacramentum; quia volunt matrimonium contrahere, quale inter Christianos, & in vera Ecclesia contrahi validè potest; non potest autem aliter illud contrahi, nisi simul sit Sacramentum, ergo &c.

Sequitur 2. quod ita contractum ab Hæreticis, etsi per errorem existiment, illud certis casibus solvi posse, revera sit insolubile; habent enim, dum contrahunt, intentionem generalem, & efficacem contrahendi matrimonium verum, sive quod institutioni Divinæ, & Ecclesiasticæ traditioni conforme est, atque ad legitimæ prolis procreationem habile; atqui hujusmodi intentio virtualiter includit insolubilitatem vinculi, quippe quæ ad veri, & Divinæ institutioni, atque Ecclesiasticæ traditioni con-

Kkk 2

for-

formis conjugij substantiam pertinet, vel saltem ex ea promanat; ergo &c.

73 *Sequitur 3.* si conjugum unus ad fidem Orthodoxam convertatur, alter in Hæresi perseverans, Heterodoxi Consistorij autoritate ad alia Vota transeat, non posse permitti converso, ut etiam ipse aliud Matrimonium celebret, nisi probet vel conjugem Hæreticum vitâ sanctum, vel in prius inito contractu insolubilitatem expressè exclusam. Patet ex praxi tum veteri, tum hodierna Curiarum Ecclesiasticarum, quæ Hæreticis, ad fidem Orthodoxam conversis, ante conjugis, in Hæresi relictî, obitum nunquam permittit facultatem novas nuptias in eundi, solum ex præsumptione, quâ Matrimonia, ab Hæreticis inita, pro validis habet, qualia tamen non essent, si fuissent contracta solubiliter.

74 Neque obstant Argumenta à n. 64. pro contraria Opinione allata. *Ad 1.* etsi Hæreticus, dum contrahit Matrimonium, nihil cogitet de conficiendo, vel administrando etiam Sacramento, imò etsi nolit expressè conficere Sacramentum, modò errori huic suo intentionem non alliget, sufficienter adhuc intendit conficere Sacramentum, dum intendit contrahere verum Matrimonium; nam verum Matrimonium, post elevationem illius ad dignitatem Sacramenti, inter Christianos solum est illud, quod simul est Sacramentum: ex quo sequitur, quòd intentio conficiendi Sacramentum jam includatur in intentione celebrandi verum, & legitimum Matrimonium. Accedit, quia insolubilitas Matrimonij non oritur ex eo, quòd sit Sacramentum; nam Matrimonium ratum est Sacramentum, & tamen Professione Religiosa, & Dispensatione Apostolica solvi potest, & è contrario Matrimonium infidelium Sacramentum non est, quamvis si uterque convertatur ad fidem, per ipsam susceptionem Baptismi reddatur insolubile, sed insolubilitas ista oritur ex significatione, quâ, si consummatum sit, ex institutione Divina significat insolubilem unionem Christi cum Ecclesia: & hinc, etsi, ut magni nominis DD. existimant, Matrimonium, à fidelibus initum cum intentione non conficiendi Sacramentum, Sacramentum non sit, si tamen consummatum sit, omnimodam nihilominus insolubilitatem habet.

75 *Ad 2.* error ille insolubilitati Matrimonij tum solum obest, quando contrahens eidem alligat intentionem suam: quòd verò non semper illum eidem alliget, sed potius, ubi de contrario non constat, prævaleat intentio generalis, apertè colligitur ex doctrina Apostoli, qui 2. Corinth. 7. v. 12. § 13. conjugi fideli consulit, ut perseveret in conjugio inito in infidelitate, si infidelis ei cohabitare consentiat; atqui hoc consulere non potuisset Apostolus, nisi existimasset,

Matrimonia etiam infidelium Jure Divino insolubilia esse, & taliter etiam contrahi, non obstante errore, quòd juxta Leges suas per Libellum repudij existimarent ea posse dissolvi. *Conf. ex c. gaudemus 8. v. qui autem b. tit.* ubi ex Rescripto Innocentij III. vir, qui in infidelitate secundum sanctiones Legales, prima uxore repudiata, duxit aliam, Baptismo suscepto, ad primam, si illa absque contumelia Creatoris ipsi cohabitare velit, redire cogitur; non autem potuisset cogi, nisi Pontifex laudatus præsumpsisset, quòd Matrimonium, in infidelitate initum, validum, & insolubile sit, non obstante, quòd initum sit cum errore ab existimantibus repudium sibi permissum esse. Quòd additur de praxi Consistoriorum Heterodoxorum, non obest; quia ab his in certis casibus solvuntur conjugia, non tam, quòd contrahentes habuerint intentionem in eundi Matrimonium solubile, quàm quòd per errorem existimant ista inter fideles validè inita certis casibus dissolvi posse.

Ad 3. negatur paritas: nam bonitas illa apprehensa in re, quæ ex se mala est, movet voluntatem ad appetendum; non autem movet Hæreticos ad contrahendum conjugium judicium illud erroneum, quo existimant illud solubile esse: quòd inde constat, quia etsi scirent illud Jure Divino insolubile esse, id nihilominus adhuc contraherent, tanquam remedium concupiscentiæ, & conjunctionem necessariam ad legitimam proles procreationem.

Ad 4. nego sequelam; nam hoc ipso Hæretici materiales sunt, dum judicium erroneum in aliquo Fidei articulo inculpabiliter habent.

Ad 5. præsumptione illa est fortior alia, quâ præsumuntur Hæretici potius vera, & valida contrahere velle Matrimonia, ex quibus possint habere liberos legitimos, quàm invalida, & nulla, ex quibus non prodeant, nisi illegitimi, aut Spurij.

Dub. 2. & inter nos, ac temporis nostri Sectarios percelebris controversia est, an in Lege Evangelica vinculum Matrimonij fidelium consummati dissolvi possit ex causa fornicationis, vel adulterij, à conjugum altero perpetrati? Affirmant Sectarij, præsertim Lutheri, atque Calvini assecla, & probant. 1. Ex verbis Christi Matth. 5. v. 31. § 32. ibi: *Dictum est autem: Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudij; ego autem dico vobis: Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causâ, facit eam mæcham; & qui dimissam duxerit, adulterat.* Item c. 19. v. 9. ait Servator: *Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mæchatur.* Ex quibus duobus textibus sic argumentantur: Exceptio ex natura, & significatione sua ponit oppositum Antecedentis, cui immediate

diatè adverstatur, per ea, quæ arg. *Reg. Pec-
catum 4. in 6. & l. actione 4. C. de Transact.*
cum alijs DD. tradit Barbof. *Ufuf. Dift.*
217. à n. 2. atqui *citt.* textibus Christus
Dominus utitur exceptione in casu fornicationis.
igitur cum extra hunc casum non sit
permissum viro aliam ducere, priore repu-
diata, id licebit in casu fornicationis, seu adul-
terij ab uxore commiffi.

78 2. Si per verba Christi *citt.* non permit-
teretur dissolutio Matrimonij ob causam for-
nicationis, seu adulterij, ab altero conjuge
commiffi, ideo non permetteretur, quia
verba *citt.* intelligenda forent de sola uxoris
dimissione quoad thorum, & cohabitationem,
atqui hic sensus verborum *citt.* esse non
potest, quod partim ex interrogatione Phari-
sæorum constat, qui non de dissolutio-
ne matrimonij quoad thorum, & cohabitationem,
sed quoad ipsum vinculum propone-
bant questionem, cui proinde non concordaret
reponso, si Christus dixisset, eo casu
permitti solum dissolutionem matrimonij
quoad thorum: partim verò ex eo, quia
Christus ibi adulterij, & mœchiæ arguit il-
lum, qui uxorem suam aliâ, quàm fornicationis,
causâ dimittit. atqui hujus reus non
fit, qui uxorem ex alia, quàm fornicationis
causâ, dimittit à thoro, & cohabitatione
tantum sed ille solum, qui eâ dimissâ,
alteri copulatur. ergo &c.

79 3. Divortium novæ, & Evangelicæ
Legis à Christo Domino subrogatum est
Repudio Legis antiquæ, per Moysen pro-
mougaæ. atqui Repudio Legis antiquæ, ex
jura e.g. fornicationis causâ instituto, dis-
solvetur matrimonium quoad ipsum vincu-
lum. igitur etiam sic dissolvetur divortio no-
væ Legis.

4. Ipse Zacharias Papa agnoscit solubi-
litatem vinculi ex causa fornicationis; nam,
ut refertur *can. concubuiti 23. caus. 32. q. 7.*
Concubuiti, inquit, *cum sorore uxoris tuæ? si
fecisti, neutram habeas: & si illa, quæ uxor
tua fuerit, conscia sceleris non fuit, si se continere
non vult, nubat in Domino, cui velit.*

80 4. S. Ambrosius, cum retulisset ver-
ba Apostoli 1. Corinth. 7. *Uxor à viro non
discedat, nisi causâ fornicationis: quod si di-
cesserit, aut maneat inupta, aut reconcilie-
tur viro suo: & vir similiter non dimittat uxorem*
hæc verba subdit: *Ideo non subdit de vi-
ro, quod de uxore præmisit, quia viro licet du-
cere aliam, prout refertur, can. uxor. 17.
q. cit.*

6. Concilium apud Vermerias cele-
bratum, ut habetur *can. si qua mulier 6. caus.
31. q. 1.* ita statuit: *Siqua mulier in mortem
mariti sui cum alijs consiliata sit, & ipse vir
aliquem illorum se defendendo occiderit, si pro-
bare potest ille vir, eam ream esse consilij, potest
(ut nobis videtur) ipsam uxorem dimittere, &
si voluerit, aliam ducere.*

Verum his non obstantibus, est Or-
thodoxa veritas, & ab ipso noscentis Eccle-
siæ primordio ad nostra usque tempora propa-
gata traditio Ecclesiæ, quod divortio, ex
causâ fornicationis instituto, nuptiale vin-
culum non dissolvatur, & conjugi innocen-
ti duntaxat à communi thoro, & cohabita-
tione, non verò etiam ad alia Vota, vivente
altera consorte, transire permissum.

Ostenditur 1. ex verbis Christi, *Qui-
cunque dimiserit uxorem suam, & aliam du-
xerit, adulterium committit super eam; & si
uxor dimiserit virum suum, & alij nupsit,
mœchatur.* Marc. 10. v. 11. Et: *Omnis, qui
dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœ-
chatur.* Luc. 16. v. 18. quibus verbis ge-
neraliter negatur, quod conjux, postquam
dimittit conjugem, ex quacunque causa illum
dimiserit, eo superstitite, cum alio copulari
possit, quod pulchrè observat August. l. 1.
de *Adult. conjug. c. 9.* ubi, *Quicumque, ait,
uxore sua dimissa, alteram ducit, sine dubio
ibi sunt ambo, & qui præter, & qui propter
causam fornicationis dimittit; hoc enim Qui-
cunque, hoc est, omnis qui dimiserit.*

2. Ex Apostolo 1. Corinth. 7. v. 10. 83
ubi, *lis, inquit, qui Matrimonio juncti sunt,
præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à
viro non discedere: quodsi discesserit, manere
inuptam, aut viro suo reconciliari, atqui eo
loco, ut bene advertit August. l. 1. cit. c.
1. 2. & 21. l. 1. de Serm. Dom. c. 26. & ali-
bi, Apostolus loquitur de casu, quo in-
tegrum est mulieri discedere, nempe ob viri
fornicationem; aliâ enim determinatè præ-
ciperet ei reditum, & reconciliationem,
ergo nec quando ex causa fornicationis, vel
adulterij conjux discedit à conjuge, ad alia
vota innocenti transire licet.*

3. Ex significatione, quam matrimo-
nium fidelium consummatum habet; ex Di-
vina enim institutione significat perpetuum,
& insolubilem conjunctionem Christi cum
Ecclesia: in qua significatione deficeret, si
ejus vinculum per se perpetuum, & indisso-
lubile non foret.

4. Ex *can. 47. Apostolorum*, ubi à com-
munionem fidelium segregari jubetur Laicus, si
cum suam à se uxorem abjicit, alteram duxe-
rit, aut ab alio dimissam: quo loco nulla
excipitur causa. Concordant aliæ Constitu-
tiones Pontificiæ, præsertim Evaristi, qui
quartus à D. Petro universalis Ecclesiæ Pon-
tifex fuit; nam *Epist. 2.* cum dixisset, *ne-
que ab Episcopo Ecclesiam, neque ab Ecclesia
Episcopum debere deseri, id probans à parita-
te, ait: Sicut vir non debet ducere aliam, nec
uxor alium, etiamsi vir fornicatus fuerit.*

5. Ex Concil. Flor. & Triæ. Florenti. 85
num in *Decret. Union. §. septimum*, *Quam-
vis autem, inquit, ex causa fornicationis li-
ceat thori separationem facere, non tamen aliud
Matrimonium contrahere fas est, cum Matrimo-
nij legitime contracti vinculum sit perpetuum.*

Tridentinum sess. 24. can. 7. de Sac. Matr. ita statuit, *Siquis dixerit Ecclesiam errare, cum docuit, & docet juxta Evangelicam, & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum, Matrimonij vinculum non posse dissolvi; & utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero conjugate vivente, aliud Matrimonium contrahere; mœcharique eum, qui dimissâ adulterâ, aliam duxerit; & eam, quæ dimisso adultero, alij nupserit, Anathema sit.*

86 6. Ex incommodis, quæ dissolutio matrimonij quoad vinculum, ex causa fornicationis facta, afferret; præterquam enim, quòd ejusmodi dissolutio cederet in grave damnum, & præjudicium prolis, si novis conjugijs ab utroque parente initis, pro Patre Vitricum, vel pro Matre Novercam inciperent habere, plurimis divortijs aperiretur via: imò sæpe, ut ad divortium, & nova conjugia perveniri posset, committerentur adulteria, à quibus è contrario conjuges absterrentur, si sciant, ob adulterium, à se commissum, separationem quidem fieri posse quoad thorum, & cohabitationem, cum obligatione tamen, factò divortio, se continendi, vel reconciliandi.

87 7. Ex ratione sumpta ex communi Regula: nam ex delicto suo non debet delinquens referre commodum, referret autem commodum ex adulterio adulter, si innocente ad alia Vota transeunte, matrimonij vinculum solveretur; nam eo soluto, etiam adulter dimissus aliud Matrimonium inire posset: imò ipsius conditio foret melior, quàm sit conjugis, qui nullâ suâ culpâ, v. g. ex causa gravis morbi, aut ex odio, & per injuriam à thoro, & cohabitatione perpetuè excluditur; nam talis non potest inire Matrimonium aliud, quod tamen inire posset adulter dimissus.

88 Ex his facilè solvuntur Argumenta Hæreticorum à n. 77. recensita. Ad 1. textus ille S. Matthæi, ut cum duobus cit. S. Marci, & S. Lucae plenè concilientur, intelligi debent non de dissolutione vinculi, sed tantum de separatione quoad thorum, & cohabitationem. Neque obstant verba *Excepta fornicatione & nisi ob fornicationem*; nam verba ista referri debent ad sola verba antecedentia, ita, ut sensus sit: *Omnis, & qui-cunque dimiserit uxorem suam, extra causam fornicationis, mœchatur, aut facit eam mœchari*; quia dum illam sine justa causa dimittit, occasionem illi fornicandi præbet, ut propterea dimissæ fornicatio ipsi imputetur: ita exceptionem hanc cum S. Thom. S. Bonav. & alijs melioris notæ Interpp. explicant Canis. in c. 2. hoc tit. n. 9. Vallens. hic §. 1. n. 4. & non obstat, Zœl. n. 2. Engl. n. 9. Reiffenstuel. n. 12.

89 Ad 2. etiamsi cit. Christi verba solum accipiantur de separatione quoad thorum, & cohabitationem, adhuc tamen responsio

satisfecit interrogationi Phariseorum; interrogarunt enim isti de dimissione uxoris perfecta, quæ duo continet, separationem quoad thorum, & cohabitationem, & separationem quoad vinculum: quarum primam Christus Dominus ex causa fornicationis licitam esse concessit, alteram denegavit.

Ad 3. ut rectè Abulens. in Matth. c. 19. q. 76. ad 5. notat, Repudio Veteris Legis in Lege nova subrogatum est Divortium quoad solam uxoris dimissionem, & separationem à thoro, & cohabitatione & quidem ex unica fornicationis causa; quoad illius dimissionem autem ex alijs causis, & quoad potestatem, adultera dimissâ, ducendi aliam antiquatum est.

Ad 4. Decretum Zachariæ Pontificis can. concubuiti relatum intelligendum est de nuptijs contrahendis post primas nuptias morte dissolutas, quas Pontifex hoc suo Decreto permittit uxori innocenti post obitum viri adulteri, huic verò post obitum uxoris spem omnem adimit five cum sorore uxoris defunctæ, cum qua adulterinè, matrimonio durante, concubuit, five cum alia. Patet explicatio hæc ex can. *bi verò 22. caus. 32. q. 7.* ubi neutri, altero vivo, permittuntur novæ nuptiæ, innocenti verò non aliàs, quam altero defuncto.

Ad 5. aliqui textum can. *uxor cit.* pro apocrypho, & ab Hæreticis supposito habent. Illi, qui textum istum adscribunt S. Ambrosio, dicunt eum asseruisse duntaxat, quòd secundum Legem Juliam, quæ eo tempore fori usu recepta erat, nuptiæ permixtæ fuerint marito innocenti, non verò uxori adulteræ: Quòd verò hic S. D. agnoverit, id non procedere secundum Legem Christi, patet ex l. *de Abraham c. 4. & 7. & in Luc. cap. 16.* ubi docuit, secundum Legem Christi, æquam viri, & mulieris rationem esse.

Ad 6. imprimis Concilium illud, apud Vermerias, five Wormatiam celebratum, particulare est. Deinde eo textu non permittitur aliud conjugium, sed tantum dicitur permiffum videri. Denique textus ille videtur esse mendosus; nam apud S. Ivonem verba, *Potest, si voluerit, aliam ducere*, non reperiuntur, & c. *siqua mulier 1. hoc tit.* ei substituta leguntur verba: *Potest ipse post mortem uxoris, si voluerit, aliam ducere*; quòd viro mortuo, non permittitur uxori, cum ad perpetuam pœnitentiam publicam sit condemnata.

Quæritur 4. quid requiratur, ut matrimonium sive ratum, sive consummatum, contractum cum Impedimento dirimente, dissolvatur quoad vinculum? R. 1. requiritur, ut dissolutio fiat autoritate legitimi Judicis; nam privata conjugum autoritate dissolvi, aut unus alterum dimittere nequit, etiamsi certi sint de Impedimento dirimente, idque notorium existat. Ita Vivian.

vian. in cap. porro 2. hoc tit. pr. Vallens. hęc pr. n. 3. v. dixi. Zoes. ibid. n. 28. & patet ex c. porro cit. Et hinc si unus ab altero absque iudicio Ecclesię ex hac causa discedat, tenetur Iudex ante omnia illum compellere etiam per Censuras, ut ad conjugem suum redeat, nisi de Impedimento dirimente, conf. etiam de nullitate Matrimonij notorię constet, aut pars discedens habeat probationes in continentia paratas, prout expressę statuitur c. litteras 13. v. quodsi de Restit. Spoliat. ubi ratio additur; quia presumitur contra eam, quę sine iudicio Ecclesię sua tantum temeritate recessit à viro. Videantur dicta Lib. 2. Tit. 13. n. 62. & 63.

94 2. Non debet, nec potest Iudex matrimonium, in facie Ecclesię contractum, dissolvere quoad vinculum ex hoc solo, quod unus, vel ambo conjuges ipsimet, accedente etiam rumore vicinię, fateantur, se cum Impedimento e. g. criminis, affinitatis, consanguinitatis &c. contraxisse, nisi sufficientes probationes accedant. Ita expressę statutum est c. super eo 5. de eo, qui cognovit &c. ubi etiam ratio subjungitur his verbis: *Cum quandoque nonnulli inter se contra Matrimonium velint colludere, & adeo ad confessionem incestus (aut alterius Impedimenti) facile prosterent, si suo iudicio crederent per iudicium Ecclesię concurrendum.* Ad datur de rumore vicinię: *Rumor autem vicinię non adeo est iudicandus validus, quod nisi rationabiles, & fide dignę probationes accedant, possit bene contractum Matrimonium irritari.*

95 3. De ipso Impedimento Iudici constare debet per plenam, & perfectam probationem: qualis est, quę fit per duos testes omni exceptione majores arg. c. ex litteris 1. de consang. & c. super eo 22. de test. & attest. Ratio est quia dissolutio Matrimonij quoad vinculum est una ex causis gravioribus, & in præjudicium magnum tertij, tum Sacramenti reduandantibus; conf. exigit plenam probationem. Quod intellige, nisi constet notorię de Impedimento; nam si notorię constet, etiam nemine accusante, Iudex Ecclesiasticus dissolvere Matrimonium debet etiam quoad vinculum, prout constat ex c. porro cit. ubi Alexander III. Episcopo Ambianensi respondet, quod non apparentibus accusatoribus, & parentela (idem dic de alio Impedimento)

manifesta, seu publica existente, tui officij interest, Matrimonia illa, adhibita gravitate, dissolvere, quę illicitę contracta noscuntur. Imò etsi notorię de Impedimento non constet, existat tamen fama de illo, potest Iudex Ecclesiasticus ex officio inquirere, & quemcunque compellere, ut testimonium de illo deponat. Gloss. in c. porro cit. V. seu publica, Abb. ibid. n. 4. Vivian. v. si fama, Reiffenstuel hic n. 20. arg. c. perniciosam 1. de Offic. Ordinar. junct. can. Episcopus in Synodo 7. caus. 35. q. 6.

4. Si causã rite examinatã, non habetur plena probatio Impedimenti, sed dubium manet, an illud revera subsit, conf. an Matrimonium valeat, necne, debet Iudex Ecclesiasticus in foro externo pronuntiare pro valore Matrimonij arg. c. super eo 22. de testib. & sequitur ex dictis. Conf. nam Matrimonium jam contractum est res favorabilis c. videtur 3. fin. qui Matrimon. accusat. Hinc licet ad Impediendum Matrimonium sufficiat unus testis, fama, aut dubium de Impedimento, juxta unanimum, non tamen sufficit pro vinculo dissolvendo, ut bene advertit Gloss. in c. super eo cit. V. firmatum.

5. Quodsi conjuges, vel unus eorum sciat certò, Impedimentum dirimens inter ipsos intercedere, nec reddere, nec petere debitum potest, etiamsi Impedimentum probare nequeat, & propterea forsan à Iudice Ecclesiastico per Censuras compellatur ad reddendum debitum per textus expressos c. inquisitioni 44. de sent. Excomm. & c. litteras 13. de restitut. Spoliat. ubi etiam datur ratio; *quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, & quidquid fit contra conscientiam, edificat ad gehennam.* Discedere tamen à se invicem hoc casu propria autoritate nequeunt, sed cohabitare simul, ut frater, & soror, debent. Excipitur, si periculum sit incontinentię; tunc enim in foro conscientię tenentur à se invicem discedere, neque tenentur obedire Episcopo, contrarium etiam sub Censura præcipienti c. litteras cit. Quodsi tamen Impedimentum dirimens tale esset, in quo Pontifex dispensare potest, petere dispensationem possunt; imò aliquando tenentur, si bonum prolis, aut alia gravis ratio hoc exigeret. Videantur dicta Lib. 2. Tit. 13. n. 62. & 63. ubi plura de isto casu.